

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 11. De peccatis locantium domos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

teriore, nam ad illam tenemur erga inimicum non reuer-
sum, & pœnitentem: sed de dimissione exteriori aduer-
sus inimicum reuersum, & pœnitentem. Longiore pro-
batione supersedeo, eam videre licet apud Doctorem
Beia *casu est.*

AD LIT. L.

CAPVT XI.

Locantium domos peccata. § 1.

1 An liceat domos locare publicis peccatoribus:

2 Præcipue vsurarijs.

1 **Q**VÆSTIO. Licetne locare domos meretricibus, aut alijs
publicis peccatoribus? **R**ESP. Negantem partem te-
naciter defendit Nauar. c. 17 n. 195. contra praxim.
Affirmat tamen Maior. in 4. d. 15. q. 35. & Beia *casu* 27. Ratio
est, quia locare domum indifferens est ad bonum, & ad
malum finem: finis vero intentus à locatore est vti suis
rebus, & lucrum accipere, fructusque suarum faculta-
tum, locatque eas meretrici, vt mulieri ad se protegen-
dum contra temporis iniurias: si vero ipsa ex malitia tur-
pes fines sibi proponat, locatione abutitur, & ideo loca-
tio est remotissima causa turpitudinis exercendæ, atque
eodem modo confectio vestium lasciuarum, calceamen-
torum, pigmentorum, & similibus, quæ vsui humano ex
sua natura sunt ordinata ad vsus bonos, & indifferentes,
& ita obtinuit praxis absque scrupulo confessorum, & e-
piscoporum.

2 **Q**VÆST. De locatione domus vsurarijs peculiariter, quid
dicis? **R**ESP. Locare domos alienigenis vsurarijs lethale
est, quia prohibitum *cap. 1. de vsuris lib. 6.* Nullum vero
peccatum locare indigenis. Ita Rosel. *ver. restitutio.*

n. 34. Tabien. *vsur. l. n. 5.* contra Nauar. c. 17,

c. 195. sed text. tantum loquitur de lo-
catione vsurarijs alieni-
genis.

M m m z

Lo-

Locantium pecunias peccata. §. 2.

i An liceat locare pecunias.

QUÆSTIO. Esine peccatum locare pecunias? Respon-
 cunia, quatenus est metallum, ut est aurum, vel
 gentum, inferuitque ad pompam, & apparatus
 eus: item ad pignus, locari potest. Ita D. Thom. 2. 2. q. 77.
 art. 1. ad 6. Quoniam vero in contractu locationis domi-
 nium rei penes locatorem remanet, & si res fortuito pe-
 rit, Domino perit, si pecunia locetur, eius dominium
 manet penes locatorem, & ideo si fortuito percat, do-
 no peribit.

Librariorum peccata. §. 3.

- 1 De diuenditione librorum prohibitorum.
- 2 De impressione librorum prohibitorum.
- 3 An teneantur librarij imprimentes, vel diuendentes
 libros prohibitos ad pœnam ante sententiam.
- 4 De prohibitione librorum vendendorum in Hispa-
 nia.
- 5 De asportatione librorum in Hispaniam.
- 6 De prohibitione imprimendorum librorum in Hispa-
 nia.
- 7 De prohibitione imprimendorum librorum ex
 canonico.

QUÆSTIO. Quod peccatum committunt librarij in
 uendendis, vel imprimendis libris, quos diuendendi, aut im-
 primi sub pœna capitis, verberum, confiscationis tem-
 porum, excommunicationis, & similium grauium, legibus
 stica, vel ciuiles in certis regnis, aut regionibus prohibentur?
 Mortale ex natura sua, nisi aliqua circumstantiarum
 ratio excuset. Quæ quidem leges, quia iustissimæ ob-
 uandæ sunt, ut vsu recipiantur, iuxta consuetudinem
 cuiusque regionis.

2 QVÆST. Quomodo peccant diuidendo, aut imprimendo libros, aut habendo eos in officinis animo eos vendendi, circa quorum diuentionem, aut impressionem cautum est à Rege sub gravibus poenis ab alio id fieri, quam à certa persona, vel de eius licentia? RESP. Peccant mortaliter, nam priuilegium est lex

privata. L. i. ff. de const. Princ. & L. i. tit. ii. p. i. ca. priuilegia 3. dist. Cum igitur sit lex iusta, neque pure poenalis (de qua dubitant auctores, an obliget in conscientia) sed mixta, & in re graui, obligat ad mortale. Tenentur insuper ad restitutionem Auctori, quia per priuilegium acquisiuit ius cautionis, & punitionis erga alios capit. final: lege. S. priuileg. 25. quest. 1. & priuilegio fretus magnas fecit expensas, in cuius damnum diuentioni, impressi fuerunt similes libri. Ita Doctores communiter capi. fin. de iniurijs, & damn. dat. Estque constans Doctorum Salamanticensium consensus, teste Rod. in sum. c. 165. num. 5.

3 QVÆST. Tenenturne huiusmodi librarij præter damnum soluere etiam poenam appositam in priuilegio ipsi auctori, antequam iudicetur? RESP. Minime. Ita Gloss. c. Fraternitatis. 12. quest. 2. v. cum augmento communiter recepta, Co. var. Reg. peccatum. 2. p. 8. n. 6. Guterrius, in q. c. 1. n. 23. Ratio sumitur ex communi doctrina legum, ut iam respondi in propria materia, qua poenæ non debentur in conscientia antequam iudicentur.

4 QVÆST. Circa librorum venditionem, quid cautum est in Hispania, ut librarij sciant, quomodo procedere debeant? RESP. Ne quis à foris inuehat in regna Castellæ, vulgari sermone, compositos, & alibi impressos absque expressa facultate regia seu poena c. & confiscationis bonorum. Ita habetur. libr. 1. no. c. compil. tit. 7. L. 24.

5 QVÆST. Quod peccatum est similes prohibitos libros in Hispaniam asportare? RESP. Mortale, colligitur in primis ex grauitate materiæ, super quam lata est Lex, nimirum fidei puritatis quæ per similes libros vulgares apud hæreticos, & in vulgi manibus versatos facile corrumpitur. Colligitur secundo, ex graui appositæ poenæ capitis, & confiscationis bonorum: nam cum intentio legislatoris possit obligare ad mortale, & hæc satis bene colligatur ex re graui supra quam legem condit, & ex grauissima

pœna, quam apponit (nam pœna proportionanda est pœnæ, alioquin iniusta est, & ritu magis digna, quam delictu, veluti si quis legislator apponat pœnam capiti mentienti officiose) ergo &c. & hæc est communis sententia, contra quam non est audiendus Nanat. ca. 2. §. 57. oppositum sentiens. Quod si sapiensissimus Dominus obijciat hanc legem esse præsumptivam, neque obijcere, nisi reuera ad sint fundamenta præsumptionis, non enim hæretes in libris contra fidem, aut turpia contra honestatem morum, hanc autem præsumptionem sententia per approbationem Inquisitionis, & Ordinarij regni regnorum, in quibus sunt prælo dati, & ideo frangentes has leges peccare venialiter, vt sentit Rod. in sum. c. 1. numer. 2. Nego pœna obijcientis, suppositionem, aliter esse legem præceptivam ad tollendas errorum antiquas occasiones.

6 QVÆST. Quid item in eisdem Hispania regni caeteris est circa librorum impressionem: RESP. Ne quis librum Latino, seu vulgari idiomate compositum absque autoritate regia, & prævio diligenti operis examine imprimere, aut imprimere faciat sub pœna capitis, confiscationis bonorum, & eorundem publicæ conflagrationis librorum. Ita cauetur lib. 1. nouæ compilationis tit. 7. l. 24. Ita cauetur in Ord. Lusit. lib. 5. tit. 102. Nouissime vero idem iuris Philippus fel. recor. II. circa libros sacros choræ, & que diuino seruientes. Habetur lib. 1. nouæ compilationis tit. 27. add. ad nouam compilationem. Ideo euntes contra huiusmodi leges, peccant grauitur.

7 QVÆST. In iure canonico estne aliquid decretum circa librorum impressionem: RESP. In Conc. Trident. sess. 4. de de edit. & usu sacr. libr. §. sed et impressoribus cautum est, nequis imprimat, aut faciat imprimi librum de rebus sacris, sine Ordinarij examine, neque sine nomine Auditoris, neque impressos vendat, aut apud se seruet. Quam probationem iuber sacrosanctum Concilium impo-
dati, atque in vestibulo ipsius libri imprimi. Contra
quam legem, qui audacter iter, grauisime
peccaret mortaliter.

Legatariorum peccata. §. 4.

- 1 De hereditate relicto sub pacto.
- 2 De legato relicto Berthæ sub conditione, si nupsse-
rit.
- 3 De legato relicto sub conditione, si mea filia nu-
bat.
- 4 De legato relicto vxori, si non nubat.
- 5 De legato relicto Socrati, si nubat vni è filiabus
Annæ.

QUÆSTIO. Solent legatores legare sua sub certo pa-
cto de deuolutione eorum ad alium heredem, nisi illud
pactum impleatur, quid igitur censes, teneturne lega-
tarius, qui pactum non impleuit, hereditatem tradere, an-
tequam ab eo petatur, vel per iudicis sententiam extrahatur?
RESP. Tenerur: nam siue illud pactum deuolutionis
ad alium heredem appellerur pœna imposta à testatore
tenerur, iuxta Gloss. cap. Raynald. de testam. & Panorm.
quem citat Beia cas. 41. siue sit pura conditio, vt reuera
est, tenerur, iuxta Sot. 1. Iust. quest. 1. 2. artic. 6. quasi di-
cat legislator: Do, vt facias: quod si non feceris, non do.
Ita Caiet. ver. Pœna. Panorm. cap. Raynald. cit. Sylu. lega-
tam. 1. quest. 5. Nau. cap. 23. num. 67. versu. potius est lega-
tum conditionale, quam pœna. Hinc colligo teneri pa-
rochum, qui certo scit suos antecessores non celebraſſe
certas missas pro hereditate relicta sub ea conditione,
teneri eam deuoluere ad personam, cui per deuolutio-
nem relicta sunt. Item vxor, quæ hæres instituta fuit, si
casta viueret, aliter deuoluenda bona ad hæredes teneri,
si castitatem non seruauit, talia bona relinquere. Caiet.
tan. ver. pœn. Nauar. capit. 25. numer. 65. Hæc opinio præ-
cipue amplectenda, cum testator dicit, eo ipso deuoluta
maneat ad talem personam: nam talis conditio fuit cau-
sa finalis, non impulsiva, & ideo non est expectanda pe-
nitio, vt notat Barth. L. 2. §. fin. de don. Bald. L. 1. ff. de his, qui
pœn. caus. & L. Cum aliena Cod. de legat. Canonistæ in cap.
Verum. de condit. appof.

2 QVAEST. Tenetur ne Bertha dimittere legatum re-
hac conditione, si non nupserit, cum ipsa nupserit. & si
nime. Ratio est, quia illa conditio rejicitur a iure
re nuptiarum, cum exprimitur à testatore. L. Sed si
ult. L. quoties Cum i a legatum. ff. de conditionibus i
monst. L. Titia. ff. eodem. cuius hæc verba referuntur
de ceteris Florent. teste Ant. Augustino. lib. 1. Emerit. c.
Titia. si non nupserit ducenta. si nupserit, consum legat
psi mulier ducenta, nam etiam centum residua peti. hinc
quoties cit. sic habetur. Si aliquid relinquitur mulieri
onere restituendi, si nupserit, non tenebitur restituere, p
rit.

3 QVAEST. Legavit pater filia tria millia aureorum
bat viro nobili. Item usum fructum villa, quosque ex
culus ortus quindecim attingat annos, tali usu fructum
legavit alimenta pro se, & una famula, si non ingredi
nastrerium. Rogo an monialis facta, legato fructus
non apposita sunt conditiones? RESP. Negant iuris cons.
ctores, aiuntque hæredes solum teneri ad dotem
riam monasterio. Ita Bald. L. Deo nobi Cod. de episcopi
aitque communi usu, & consuetudine id esse
tum Ratio eorum est, quia à manifesta testatoris
rate non est recedendum. L. Ex factio ff. de hered. inst.
de nuptijs. §. disponat. Et ideo cap. ult. §. q. 2. decretum
Aum ultimæ voluntatis esse, ut ei omnino steru
que suæ rei moderator est, & arbiter. Cod. Mandat.
Sed, & si hoc §. cōsuluit, de petit. her. De alimentis prob.
vna famula speciatim negarūt Nau. c. Non dicent. §. 2.
70. Marian. 2. p. Cons. 10 q. 6. Beia. cas. 44. Ratio
quia per ingressum religionis amisit ius ad habenda
mulā. Opposita tamen sententia est D. Ant. §. 3. p. 10.
Rosel legare. §. 21. Sylu legatū. q. 9. & hered. 4. §. vltim.
biena. heres §. 16. Angel. ibid. §. 21. Panorm. c. in pre
probat. Rich. & Barb. in Authen. Nisi rogati. Textus
pressus §. Sed, & hoc presenti in Authen. de san. hu. §. 1.
9. Vbi hæc omnes conditiones: Si nupserit, si libera
ceperit, & aliæ similes pro inualidis, & non adlecta
bentur erga fœminam in quasteriū ingressam, & reli
nis habitū professam. Ratio est, quia religionis fœu
ferendus est favori nuptiarū, & textus ille it expresse

tra voluntatem testatoris, quam in eo euentu restringit, ut potest. Sicuti si roger, ostendam Deo propitio *in titul. de testatore*, & sic illa voluntas restricta non valet, ac si non apponeretur, *L. Quæ sub conditione. 1. & 2. ff. de condit. insti.* De alimentis vero standum potius videtur consuetudini, quæ iam permittit famulas monialibus.

4 QVÆST. Reliquit maritus uxori legatum, quoad nubar, illa non nubit, neque castitatem seruat, peccatne retinendo bona? RESP. Minime. Ita Nauar. *capit. 25 nu. 65.* Ratio est, quia pœna non est extendenda ultra voluntatem impo- nentis: pœna autem illa imposita est nubenti, non meretricanti.

5 QVÆST. Reliquit Titius hereditatem Socrati sub hac conditione in testamento apposta, si nupserit uni filiarum Ioannæ: petijt ille minorem. Verbi gratia, noluit Ioanna tradere, sed tradebat maiorem iuxta consuetudinem loci: Socrates aliam duxit extraneam, quid censes possiderne iura conscientia hereditatem? RESP. Cerno equidem multa facere contra Socratem: nam legatum conditionatum abdicatur in conscientia non impleta conditione, antequam petatur, & iudicetur, ut iam respondi *L. Qui here. ff. de condition. & demonstrat. L. Qui sub condit. ff. eodem capit. Super eo, & capit. Per tuas de cond. app.* Deinde, quia tale legatum videtur factum in fauorem cuiusque filia Ioannæ, & ideo si non constet de alia testatoris voluntate, ita videtur iudicandum. Denique, quia testator in legato relinquendo, non videtur ire contra consuetudinem nuptiarum: sed Ioanna in tradendo nuptui maiorem natu filiam seruat ordinem, & consuetudinem loci, iam à multis retro annis vsitatam, iuxta illud Labani *Genes. 29. Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores ante tradamus ad nuptias*: igitur apparet ex mente testatoris electionem filiarum deuolui ad matrem, & ideo si tradita Petro non placet, non placeat hereditas in legato relicta. Contrarium tamen suadent iura, & spectata essentia matrimonij. Nam matrimonium ex iure, & ex essentia debet esse maxime liberum. Enim vero in iure habetur pro iniusta, & non adiecta conditione legati, qua quis ex mente testatoris obligatur nubere iuxta voluntatem, & arbitrium Sempronij. *L. filia sua. ff. de*

cond. & demonst. Si quæ verò leges de conditionibus loquuntur; loquuntur de conditionibus non reiectis a iure. Et ita tenent Angel. *L. numer. s. 4. Sylu. ibid. quasi s. in fine*. De libertate vero requisita ad matrimonium, immo spondi in propria materia. Et hæc est vera sententia in nino probanda.

AD LIT. M.

CAPVT XII.

Mercatorum peccata. §. 1.

- 1 An iustus sit contractus venditionis de retro vendenda re empta.
- 2 Quod peccatum potest interuenire in superiorum tractu.
- 3 An peccet mercator in soluendo gabellam.
- 4 Quod vitium mercium occultum tenentur venditores detegere emptori.
- 5 De venditione mercium riguroso pretio, ad emendandum in summo.
- 6 De monopolio.
- 7 An liceat fucos, & pigmenta feminarum vendere.

1 **Q**VAESTIO. Estne iustus contractus venditionis cum conditione de retro vendendo? **R**ESP. Maxima adhibitis circumstantijs necessarijs. Ita Beza cap. præcipue cum apponitur obligatio emptori de locanda re empta venditori. Ita idem doctor: & tunc res vendita sub ea conditione minoris est valoris, vt claret.

2 **Q**VAEST. Quod peccatum interuenire potest in emptione de retro vendenda, & locanda re empta? **R**ESP. Vitium palliata. Nam accidit aliquando, vt res vendita non sit in rerum natura. Nunquam enim exitit tale oliuerum, vt